

 РОССИЯ ОММАВИЙ АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИДА

ЎЗБЕКИСТОН БИЛАН АЛОҚАЛАР ЯНАДА МУСТАҲКАМЛАНИБ БОРАВЕРАДИ

 Бошланиши 1-бетда

Муаллифнинг ёзишича, ҳозирги ўта бекарор ва келажакни олдиндан ба-шорат қилип бўлмайдиган даврда энг якин географик қўшинилар ўтасидаги дўстона, чинакан шерликлар ва ўзаро манфаатли муносабатлар ҳар қандай давлат ташки сиёсатининг энг муҳим элементларидан бирига айланиси бор-мокда. Бу, айниска, узик йиллардан бўён якин сиёсий, иктисодий ва маданий алоқаларни саклаб келаётган Россия ва Ўзбекистон каби давлатлар учун жуда муҳим.

“Мустақил Ўзбекистон учун бу, биринчи навбатда, мамлакатнинг расмий Тошкент билан алоқалардан манфаатдор барча давлатлар билан мувоза-натли ҳамкорлик сиёсати нутқи назаридан муҳим аҳамиятга эга”, дейилади мақолада.

Нашора қайд этилишича, Ўзбекистон Президентининг Россияга сунғи ташрифи, айниска, самарали бўлган. У 2021 йил 19 нообрда бўлбіл ўтида ва 18 та кўшма ҳужжат имзоланди. Утган йилнинг кузиди Россия Президенти Ўзбекистонга ташриф бўюри. Натижада Ўзбекистон ва Россия ўтасидаги кенг қарорлари стратегик шерликлар тўғрисидаги жуда муҳим декларация имзоланди. Жойӣ иш 8 май куни эса Ўзбекистон Президенти Галабанинг 78 йиллигига багишиланган тантанали тадбирларда иштирок этиш доирасида Россия Президенти билан учрашув ўтказди.

Шунингдек, мақолада расмий Москва ва Тошкент ўтасидаги савдо-иктисодий соҳадаги иккى томонлами муносабатлар, минтақаларро ҳамкорлик фоал ривожлаётгани алоҳида қайд этилган. Маданий-гуманитар ва таълим соҳадаги алоқалар ҳам тобора мустаҳкамланиб бормоқда.

Таъкидланишича, Ўзбекистон Марказий Осиёда Россиянинг 14 та етакчи олий ўкув юрти филиаллари очигланган давлатларидан.

“Россия ва Ўзбекистон ўтасида туризм соҳасидаги ҳамкорликни кенгайтиришга алоҳида ётишиб қаратилмоқда, — дея кайд этади муаллиф. — Утган йилнинг марта ойида иккى давлат хукуматлари ўтасида 20 та кўшма тадбирни ўз ичига олган, саёхлар оқимини ошириш бўйича режа имзоланган. Натижада жорий йилнинг олти ойида Ўзбекистонга келган россиялик саёхлар сони ўтган йилнинг ўз даврига нисбатан 1,9 баробар ошиб, 345 минг нафарга етди.

Россиянинг машҳур “Аргументы и факты” хафталик газетаси саҳифалари Ўзбекистоннинг ёшларга оид давлат сиёсатига багишиланган мақола босилди.

Унда қайд этилишича, тараққиёт суръати ошиб, глобал таҳдид ва ўзгаришлар жараёни кучайиб бораётган ҳозирги босқичда Ўзбекистон олдида турган энг муҳим визуаллардан бирни ўш авлодни тўғри тарбиялаш, ёшларга оид давлат сиёсатини самарали амалга оширишди. “Шу боис, мамлакатда ёшларни саломатлиги, ижтимоий аҳволи, таълим-тарбия олиши ва бандарлигини таъминлаш, баркамол авлод

бўлиб вояга етиши учун зарур шарт-шароит юратишга тизимили равишда катта ётишиб қаратилмоқда. Мамлакатда янги Ўзбекистон ўғлиларининг пухта билим олиши, етук кадр бўлиши бора-сигади вазифаларни тизимили равишда амалга ошириш бўйича комплекс чора-тадбирлар белгилаб олинди”, деб таъкидланган мазкур мақолада.

“Аргументы и факты”, шунингдек, ўтган етти йилда Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёевнинг сиёсий иродасига асосланган мустаҳкам мөърий-хукук база ва бу борадаги 100 дан ортиқ ҳужжат асосида юратилган кенг қарорлари тизимили ёшлар стратегияси ҳалкаро ҳамкамият томонидан ётироф этилаётгани хамда ёшлар сиёсати мамлакат обусини мустаҳкамлаётганини қайд этган.

Газетада Ўзбекистонда ижодий ва ихтисослаштирилган таълим муассасалари ташкил этилганига ҳам ётишиб қаратан. “Олий ўкув юртлари сони қарийб 3 баробар кўпайтирилиб, 210 тага етказиди. Мактаб битирувчи-ларини олий ўкув юртларига қабул кишиш дарражаси эса 9 фозиздан 38 фозига ошиди. Олий таълим муассасаларига кириш имтиҳонларида энг ююри балл тўплаган 200 нафар ёшга Президент грантлари, шунингдек, мамлакатдаги хорижий олий таълим муассасаларининг бакалаврият босқичида таҳсил олаётган талабаларга Президент ва давлат стипендиялари ажратилди”, деб ёзган машҳур рус босма нашри.

Давлат олий таълим муассасалари магистратура босқичида таҳсил олаётган барча хотин-қизларининг контракт тўловлари давлат бюджети хисобидан молиялаштирилади, дейларида нашара. Бундан ташкири, илим йўлини танлаган иқтидоридан ёшларни кўллаб-куватлаш максадида докторантурада ўқиш квотаси иккى баробар

оширилгани баён килинган. Натижада сўнгги беш йилда Ўзбекистонда 187 аёл фалсафа доктори (PhD) илмий даражасини олиди.

Шунингдек, ушбу материала тадбиркорлик соҳасида ёшларни кўллаб-куватлаш бўйича катор лойҳа ва дастурлар амалга оширилаётгани таъкидланган.

“Независимая газета” эса Ўзбекистоннинг саёхлини салоҳияти ҳақидаги мақолани тақдим қилиди.

Журналист Виктория Панфилованинг ёзишича, бундан бир неча йил аввал Ўзбекистон кўпчиллик руслар, айниска, собиқ совет даврини бошдан кечирмаганлар учун ўзига хос “тегга incognita” эди.

“Аммо Президент Шавкат Мирзиёев давлат бошқарувига келганидан сўнг вазият тубдан ўзгара бошлади. Замонавий типдаги прагматик лидер тўғри равишда ёниклик бошқарув ҳозирги дунё ҳақиқатига тўғри келмайди, деб хисоблайди. Бундан келиб чиқиб, туризм мамлакат тараққиётининг муҳим элементларидан бирни сифатида белгиланди”, деб ёзган у.

Нашора қайд этилишича, туризм соҳаси катор мамлакатлар, жумладан, жаҳон аҳамиятига молик тарихий жойлар бої Ўзбекистоннинг иктиётиши 25-юйбелли сессияси ўзбекистондан илк бор бўлбіл ўтиши маълум килинган.

Унда дунёнинг 160 га яқин давлатидан

ўзгарган. Аэропортлар, йўллар курилди ва реконструкция қилинди, оиласийдаги тарбија ҳалкаро тоифадаги хашаматни минглаб янги меҳмонхоналар пайдо бўлди.

“Натижада бургуни кунда Ўзбекистонда туризм жадал ривожланмоқда. Ўтган йили бу ерга биргина Россиядан карийб 570 минг саёх, келганини айтиш кифоя. Бу бир йил олдингига қарандага уч баробар кўп. МДХнинг бошқа давлатларидан ҳам саёхлар оқими ортиқ бормоқда. Бошқа оиласиплар каторида меҳмонларни тинч, дустона мухит ва махаллий аҳолининг муносабати ўзига жалб килади. Мехмондустлик ҳамиша ўзбекларнинг ўзига хос хусусияти бўлиб келган”, деб қайд этган нашар.

Маколада эксперларнинг Ўзбекистонда туризм соҳаси ривожланниши ҳақидаги фикрлари ҳам ўрин олган. Бундан ташкири, туризм билан борлик хусусий секторни давлат томонидан кўллаб-куватлаш чоралари кўрилаётгани таъкидланган. “Хусусан, туроператорлар ва авиааташувчиларнинг Самарқанд, Бухоро ва Ургач ҳалкаро аэропортларига хорижий давлатлардан чартер рейслари ташкил этиш харажатларининг бир қисми копланади, — деб ёзди мухабир. — Шунингдек, баландлиги камидан беш каватли янги меҳмонхоналар куриш ва жиҳозлаш учун инвесторлар харажатларининг бир қисмини қоплаш тизими жорий этилмоқда. Олис ва бориши қийин бўлган худудлардаги кемпинг эгалари ва сафар туризми ташкилотчила-рига солиқ имтиёзлари берилди”.

Нашора қайд этилишича, тараққиёт турдош тармоклар ривожланниши тақозо этади ва юкори мультиплексий эффектга эга бўлган даромадларни ошириша хизмат қилади. Туризм янги иш ўринлари яратишда ҳам муҳим омил хисобланади”, — дейилади “Независимая газета”да босилган мақолада.

Журналист мутахассисларнинг фикри юртшилган холда, туризм Ўзбекистон иктиётиётининг драйверига айланishi мумкинларни алоҳида ургулаган.

“Саёхлик соҳасидаги тараққиёт турдош тармоклар ривожланниши тақозо этади ва юкори мультиплексий эффектга эга бўлган даромадларни ошириша хизмат қилади. Туризм янги иш ўринлари яратишда ҳам муҳим омил хисобланади”, — деб ёзди мухабир. “Дунё” АА

Москва

 НУҚТАИ НАЗАР

Шавкат АЮПОВ,
Фанлар академияси
Математика институти
директори, академик,
Ўзбекистон Қаҳрамони

 Бошланиши 1-бетда

Янги таҳрирдаги Конституция қабул килиниши билан мамлакатимизда барча соҳада бўлаётган ўзаришларнинг хукукий асоси яратилди. Референдумда халқимизнинг 90 фоиздан кўпли янги таҳрирдаги бошконунизмни кўллаб-куватлаб овоз берди. Конституциямизда хётиннинг жуда кўп жиҳатларидаги муммиларга муносаб ечим топилган. Давлатимиз раҳбар Ўзбекистон хукукий, ижтимоий, дунёйи давлат деган гояни БМТ минбаридан турбий айтганни барчамизга шукух багишилади.

Мамлакатимизда барча соҳалар катари им-фан, таълим тизимида ҳам сифат ўзаришларни юз берди. Пахта куллигидан кутулганимиз бевосита таълим сифатига ҳам икобий таъсир қўрасди. Деягри бил аср давомида ўқитувчилар, зиёдилар, ичишлир сен-тыйбдан декабргача пахта теримига жалол жадидларди. Энг ачинарлиси, унда ўқитувчилар ва болалар меҳнати саломки ўрин эгалларди. Инсон хукукаларининг бу тарзда поймол этилиши таълим сифатига ҳам салбий таъсир.

Мамлакатимизда барча соҳалар катари им-фан, таълим тизимида ҳам сифат ўзаришларни юз берди. Пахта куллигидан кутулганимиз бевосита таълим олиши учун имконият яратилди. Деягри бил аср давомида ўқитувчилар, зиёдилар, ичишлир сен-тыйбдан декабргача пахта теримига жалол жадидларди. Энг ачинарлиси, унда ўқитувчилар ва болалар меҳнати саломки ўрин эгалларди. Инсон хукукаларининг бу тарзда поймол этилиши таълим сифатига ҳам салбий таъсир.

ЮРТИМИЗДА ИЛМ-ФАНГА МУНОСАБАТ ТУБДАН ЎЗГАРДИ. АЙНИ ПАЙДА ФАНЛАР АКАДЕМИЯСИННИНГ 80 ЙИЛЛИГИНИ НИШОНЛАШ АРАФАСИДАМИЗ. БАРЧА ИНСТИТУТЛАРДА ШУНГА БАГИШЛАНГАН КОНФЕРЕНЦИЯЛЯРДА ЎТКАЗИЛМОҚДА. ЎЗБЕКИСТОННИНГ ОЧИКЛИК СИЁСАТИ ИЛМ-ФАН РИВОЖИГА ҲАМ СЕЗИЛАРГА ТАЪСИР КЎРСАТМОҚДА. ИЛГАРИ ҚЎШНИ ДАВЛАТЛАР БИЛАН ҲАТТО ИЛМ-ФАН СОҲАСИДА ҲАМКОРИК ҚИЛИШ МУШКУЛ МАСАЛА ЭДИ. ҲОЗИР ЖУДА КАТТА ИМКОНИЯТ БОР.

Таълим — жуда нозик соҳа. Уни издан чиқариш қийин эмас. Қайта изга солиш эса жуда меҳнат ва вакт таълап қилиди. Ўқитиш жараёнига ҳадеб ўзгаришири киритавериш ҳам ўзини окламайди. Чунки ўқитувчилар битта дастурга ўрганмасдан бошқа ўзгаришиш қўниши қийин бўлади. Еки дарслклар масаласида гапирадиган бўлсан, математика соҳасидаги барча — гендер тенглик. Бу борада ҳам тизимили ишлар килинмоқда. Жумладан, ўтган йили олий таълим мусассаларига кабул килинмоқнинг барорида 49 фоизи аёл-қизлар экани ёки давлат бўларинида ўтказиб берди. Ҳолбади кабул килинмоқнинг барорида 49 фоизи аёл-қизлар экани ёки давлат бўларинида ўтказиб берди. Ҳолбади кабул килинмоқнинг барорида 49 фоизи аёл-қизлар экани ёки давлат бўларинида ўтказиб берди.

Саммитда ёшлар масаласига ҳам ётишиб қаратилди. Ҳамма учун очик ва сифатли таълим камбагалликга барҳам бериш, ҳалқаро фаронлигини ошириш ва барқарор иктисодий ўйнишга ўтишиб қаратилмоқда. Ҳозир жадид қарорларни таъсирларига кабул килинмоқнинг барорида 49 фоизи аёл-қизлар экани ёки давлат бўларинида ўтказиб берди. Ҳолбади кабул килинмоқнинг барорида 49 фоизи аёл-қизлар экани ёки давлат бўларинида ўтказиб берди.

Салоҳияти рўёбга чиқиши масаласи, айниска, долзар ҳамиятига эга. Үйбу соҳада ҳамкорликни куайтириш максадида якинда миңтакамиз давлатлари томонидан ёшлар сиёсатининг энг сафарли оқламайди. Чунки ўқитувчилар битта дастурга ўрганмасдан бошқа ўзгаришиш қўниши қийин бўлади. Еки дарслклар масаласида гапирадиган бўлсан, математика соҳасидаги барча — гендер тенглик. Бу борада ҳам тизимили ишлар килинмоқда. Жумладан, ўтган йили олий таълим мусассаларига кабул килинмоқнинг барорида 49 фоизи аёл-қизлар экани ёки давлат бўларинида ўтказиб берди. Ҳолбади кабул килинмоқнинг барорида 49 фоизи аёл-қизлар экани ёки давлат бў

ҚАРИЛИК РАНЖ, АММО НОЛИМАГАН ОДАМГА У ФУҚАРОДИР

Шайх Мұхаммад Содик
Мұхаммад Юсуф
“Кексаларни эъзозлаш”
китобида бундай ёзган:
“Қарилярни икром қилиш
хакидағы маңында жаһ
кенг күләмдеги маңындири.
Бұнға иззат-икромнинг
барча турлары киради.
Кексаларни эъзозлаш
ижтимоий, иқтисодий,
тиббий, баданий ва
бошқа соҳаларда намоён
бўлади”. Яна айтадики:
“Кексаларни ва ўзидан
кетталаарни эктиром қилиш
ўз қадр-қўйматини билган
хар бир жамиятнинг энг
ахамиятли қадрияларидан
бири ҳисобланади. Бу
қадриялар уларга амал
қўлган жамиятларда ўзига
муносиб олиймаком жой
олади. Мазкур жамиятларда
хар бир инсон кексаларни
эъзозлаш бўйича ўзининг
масъулиятини яхши билади
ва бажаради. Ана шунда
хар бир иш ва шахс ўз
ўрнини топади”.

Жамиятимизда ана шу қадрияти
анъана минг йиллар оша яшончалигини
саклаб келмоқда. Нуронийлар дусоси-
ни олиш, сұхбатидан бахраманд булиш,
хәтт юйидан сабоқ чиқариш халқимиз-
га хос хусусият.

“Қарис бор уйнинг париси бор” хик-
мати ҳам шу ҳәйдат қарашларимиз ва
асрий эътиқодимиз махсусидир. Кўпни
кўрган, ҳәйтинг оку корасини таниган,
тажрибали, оқып ва доно кексалар бор
ўйда файзу барака, тўкин дастурхон,
тотувлик ва хотиржамлар бўлади. Кек-
салари эъзозланган, қадрланган, из-
зат-хурмат қадрияларни тақдиси, фаровон
хәтт карор топади. Бу хадда Пайгамба-
римиз Мұхаммад Алайхиссалом бундай
марҳамат қингларлар: “Агар ораларин-

гизда мункиллаган қариялар, ултаб
юрган жонзорлар ва эмизики чака-
лоқлар бўлмаганда эди, бошингизга
бапола оқиб келарди”.

Шундай экан, юртимизда нуроний-
ларни ижтимоий ҳимоясини қучайти-
риш, ҳамиятдаги испоҳотларда фаол-
лигини ошириш, соглигини асрар ва
умрини узайтириш учун барча шарт-ша-
роит яратилётгани, бу жиҳатлар давлат
сійесатининг устувор йўналишила-
ридан бирига айланган замирида ҳам
кatta хикмат борлигини англаш мушук
эмас. Зоро, бу борада кейинги йиллар-
да ўндан ортиқ конун ҳужжати қабул
килинди, кексаларни ҳәттдан рози
ва миннатдор бўйлиб яшаш учун кенг
кўллами ишлар амалга оширилмоқда.

Вазирлар Маҳкамасининг “Кекса ав-
лод вакилларининг жамиятдаги ўрни ва
ижтимоий фаоллигини янада ошириш
чора-тадбирлари тўғрисида” га қарорига
асосан, 2019 йилдан бўёв юртимизда
ҳар йили октябрь ойининг илк ҳафтасида
“Кексалар ҳафталиги” ўтказилиши
анъана туслини опди. Жорий йилда ҳам
ҳафталик доирасидаги тадбирлар мам-
лакатимизни барча ҳудудларида кўт-
рини руҳда ўтётганига гувоҳ бўлиб
турибиз.

Ҳафталик доирасида кексаларни
эъзозлаш, нуронийларимизга оқсан ҳур-
мат-эктиром кўрсатиш, согломлашти-
риш, ёғиз яшидиган, узгалар қўймагига
мухток фахрийларни ижтимоий ҳимоя-
лаш ва ҳар томонлама кўллаб-куватлаш-
лашга қартилган кўллаб тадбирлар
ташкил этилмоқда.

Бугун Ўзбекистонда пенсия ёшидаги
3 миллиондан кўпроқ фахрий бор. Уларни
эъзозлаш ва кўллаб-куватлаш баро-
барида ҳәтт тажрибаси, панду ўғитлари
билин ёй авлодда мөхр-қиёвад туйғулла-
рини ўйготиш, ўйигит-қизларни миллӣ
қадрияларга ҳурмат ва ватанпарвар-
лик руҳида тарбиялаш, фойдали илим
ҳамда шунар ғаллашга чорлаш ишлари
ҳам самарали йўлга кўйилган.

Бу каби ҳайрли ва эзгу амаллар на-
тижасида биргина ўтган йилнинг ўзида
профилактик хисобда турган 155 мингга
якин ёй соглем турмуш тарзига қайта-
рилди. Шунингдек, 22 мингдан ортиқ
оила ажрашиш кетишининг оғди олини-
гиб, 3 мингдан ортиқ нотинч оиласи
яратширишга этилди.

Президентимизнинг 2023 йил
11 марта кекса авлод вакилларини
ҳар томонлама кўллаб-куватлаш

ҳамда уларнинг ижтимоий фаоллигини
oshiриша доир қўшимча чора-тадбир-
лар тўғрисида” га қарори бу борадаги
ишиларда мухим дастурламал бул-
моқда. Ушбу қарор асосида кексаларни
ижтимоий ҳимоялаш, кўллаб-куватлаш-
лаш асосида ушуммаган ва муаммоли
ун нафар ёш ҳар бир махалладаги
фаол нуронийларга бириттирилмоқда.

Қарорда кекса авлод вакилларини
ижтимоий фаоллигини ошириш
масаласига ҳам алоҳида эътибор қа-

ратилган. Унинг асосида “Бир нуроний
ун ёшга масъул” тайомилига мувофиқ,
маҳаллалардаги ёшлар етакчилари
“Кексалар маслаҳати” грухлари билан
биралини шакллантирилган рўйхат-
лар асосида ушуммаган ва муаммоли
ун нафар ёш ҳар бир махалладаги
фаол нуронийларга бириттирилмоқда.

Бундан ташкири, бой ҳәтт тажриб-
лашга эга зиёли, хунарманд, тадбиркор,
фермер ва бошқа соҳа вакиллари

Футувват – барча қилмакдур, демак йўқ

“Яхшиликнинг умри боқий, уни сўз билан та-
рифлаб, қарич билан ўтлаб бўлмайди: чексиз-че-
гарасиз. Айниска, кутимаган вактда килинган
яхшилик, эзгу амал инсонни юксалтиради, ёддан
чиқмайди”. Бу — жиззахлик нуроний Зикрилло
Шукрулаевнинг хulosasi.

Жорий йил рамазон ойида барча ҳудудлар-
дан юртдошларимиз — нуронийлар, эктиё-
мандлар, ногиронлари бўлган фуқаролар
давлатимиз кўмаги билан умра сафарига юбо-
рилди. Бу сафар тубайи кўллаб инсонларнинг
ушалмасдек кўринган оразулари, эзгу ниятлари
амалга ошаган рост. Неча йиллар давомида
умра ёзертанин ният килиган, бироқ имкон топа
олмаган эктиёжманд юртдошларимиз давлат
кўмаги билан ниятига етди. Уларнинг сафиди
жиззахлик 71 ёшли Зикрилло Шукрулаев ҳам
кориган.

Зикрилло отанинг фарзандлари эсли-хуш-
ли чиқди, барни эл-юрт ҳизматида. Бир ўғли —
Ҳасанхон ҳизмати вактида ҳалқ бўлди. Отанинг
рухи синиқкан бўлса-да, хеч кимга сезидирмади.
Ташвишларни, қийинчиликларни мардона енгиг
ўтишида фарзандларига, маҳалла ахлига ибрат
отидан катта қилиб, эга қўйди.

— Мехнат фаолиятимни Галлаорол туманида
бошлагман, — деди сұхбатдоши. — Даст-
лаб рус тилини фанидан қишлоқ болаларга сабок
бердим, кейин Жиззах давлат педагогика инсти-
тутидаги тасхис олиб, инглиз тилидан ўқитувчилик
килдим. Қасбимиз ортидан юртда обўр қозондик,
ўғил-қизларимизни оёққа кўйдик. Бироқ тўсат-
дан келган чисталик қасбимни давом этиришига
қўйдик. Уйтириш — мансупиятни касб.

Гап нимадалигини тушуниш бироз турбиди.

— Ариза бермасанг ҳам борасиз, — деди
телефондаги сұхбатдоши. Мен эса маблагим
йўлигини каттий таъкидладим.

— Ҳеч қандай маблаг керак эмас. Бу — Пре-

зидентимизнинг сизга соваси. Давлатимиз томо-

нидан мұқаддас сафара юбirlas...

Жиддага кўндик, давлатимиз рамзи — бай-

роригимиз тасвири тушуниш сўз тадбирлари.

— Ариза бермасанг ҳам борасиз, — деди
телефондаги сұхбатдоши. Мен эса маблагим
йўлигини каттий таъкидладим.

— Давлатимиз шароит яратмаса, мен каби

нече-неча ортидан қалбидаги умра сафарига

бўлди. “Сизга ҳурмат, бироқ тўсат-
дан келган чисталик қасбимни давом этиришига

қўйдик. Бироқ тўсат-дан келган чисталик

қасбимни давом этиришига қўйдик.

— Давлатимиз шароит яратмаса, мен каби

нече-неча ортидан қалбидаги умра сафарига

бўлди. “Сизга ҳурмат, бироқ тўсат-
дан келган чисталик қасбимни давом этиришига

қўйдик. Бироқ тўсат-дан келган чисталик

қасбимни давом этиришига қўйдик.

— Давлатимиз шароит яратмаса, мен каби

нече-неча ортидан қалбидаги умра сафарига

бўлди. “Сизга ҳурмат, бироқ тўсат-
дан келган чисталик қасбимни давом этиришига

қўйдик. Бироқ тўсат-дан келган чисталик

қасбимни давом этиришига қўйдик.

— Давлатимиз шароит яратмаса, мен каби

нече-неча ортидан қалбидаги умра сафарига

бўлди. “Сизга ҳурмат, бироқ тўсат-
дан келган чисталик қасбимни давом этиришига

қўйдик. Бироқ тўсат-дан келган чисталик

қасбимни давом этиришига қўйдик.

— Давлатимиз шароит яратмаса, мен каби

нече-неча ортидан қалбидаги умра сафарига

бўлди. “Сизга ҳурмат, бироқ тўсат-
дан келган чисталик қасбимни давом этиришига

қўйдик. Бироқ тўсат-дан келган чисталик

қасбимни давом этиришига қўйдик.

— Давлатимиз шароит яратмаса, мен каби

нече-неча ортидан қалбидаги умра сафарига

бўлди. “Сизга ҳурмат, бироқ тўсат-
дан келган чисталик қасбимни давом этиришига

қўйдик. Бироқ тўсат-дан келган чисталик

қасбимни давом этиришига қўйдик.

— Давлатимиз шароит яратмаса, мен каби

нече-неча ортидан қалбидаги умра сафарига

бўлди. “Сизга ҳурмат, бироқ тўсат-
дан келган чисталик қасбимни давом этиришига

қўйдик. Бироқ тўсат-дан келган чисталик

қасбимни давом этиришига қўйдик.

— Давлатимиз шароит яратмаса, мен каби

нече-неча ортидан қалбидаги умра сафарига

бўлди. “Сизга ҳурмат, бироқ тўсат-
дан келган чисталик қасбимни давом этиришига

қўйдик. Бироқ тўсат-дан келган чисталик

қасбимни давом этиришига қўйдик.

— Давлатимиз шароит яратмаса, мен каби

нече-неча ортидан қалбидаги умра сафарига

бўлди. “Сизга ҳурмат, бироқ тўсат-
дан келган чисталик қасбимни давом этиришига

қўйдик. Бироқ тўсат-дан келган чисталик

МУЛОХАЗА

Увол ёхуд чиқинида ташланаётган нон

Сен мендан ҳам қашшоқроқ экансан

Бир камбагал одам Хотамтойнинг бойлиги, саҳовати, қўли очиқлиги ҳақида эшишиб, бир бурда нон сураб, унинг уйига борибди. Қараса, Хотамтой уйи томида нон еб ўтирган экан. Шу пайт бир дона ушоқ ерга тушиб кетибди. Хотамтой паства тушшиб, ўша ушонки излаб топиди ва кўзларига суртиб ёбди. Буни кўрган камбагал: "Эшитганирарим ёғлон экан-да, ўзининг ахволини қара, бир дона ушоқни излаб топиб, ёб ўтирибди-ку", деган хаёлга борибди ва хеч нарса сўрамаслика қарор қилибди. Қайтиб кетаётган экан, Хотамтой уни тұхтатиб:

— Мехмон, нега келган эдинг, мenda нима ишинг бор эди? — деби сўрабди.

— Саҳоватинги эшишиб, садака сўраб кепувдим, қарасам, мендан ҳам баттарроқ қашшоқка ўхшайсан, шунинг учун индамай қайтиб кетипман, — деби камбагал.

— Сенгим нима керак, тила тилагингни, — деби Хотамтой.

— Имконинг бўлса, еб турган нонингдан бир тўғрам бер, уйда болаларим оч, — деби камбагал.

Хотамтой бир арава дон садака қилибди ва "Тугандан сўнг яна кел", деби.

Буни кўрган камбагал бундай хулосага келибди: "Факирликнинг сабабларидан бирни исрофгарчилик экан".

Бу минг йиллардан бўён ҳалқимиз орасида айтилиб, оғиздан-оғизга ўтиб келадиган ривоят. Лекин у ўз-ўзидан тўклимаган. Ҳалқ доно, ҳар

ўйлаб кўрайлик. Бир одам кунига яримтадан қолиппи нон — буханка еганда, бир тона нонни ўртacha 4 минг киши истеъмол қиласди. Энди салкам 1 минг 100 тона нонни хисоблаб кўринг, неча минг кишига етади, неча минг кишининг коринни тўйдирди?

Шу ўринда тарих фанлари доктори Қаҳрамон Ражабовнинг бир мақолосидан парча келтириб ўтсам:

"Фарғона вилоятида очарчилик 1917-1918 йил қишидан бошланган эди. Бу очарчилик, хусусан, 1921-1923 йилларда аёжига чиқди. Очлик натижасида энг кўп болалар кирилиб кетди. Бу даврда водийдаги шаҳарлар ва эски шаҳар кисмлари оч одамлар билан тўлиб кетган эди. Улар масжидлар ва қаబристонлар ҳамда кўча-кўйларда юради. Қишлоқлар ва шаҳар кўчалари ҳар куни очиқидан ўтлаб ва юзлаб одамларнинг мурдаларига тўлиб кетган бўлб, бу хотал даҳшатли манзара хосит килган. Масалан, 1922 йилда Фарғона вилояти очлик оқибатларини тутагаш комиссиясига бир қишлоқ вакилининг хабар беришича, у стан-

равишда кўпаяётгани ўйк. Шу боис, дунёда ахвол оғирлашса оғирлашяптики, енгиллашатгани ўйк.

БМТ Озиқ-овқат ва қишлоқ ҳўяжалигини ривоқлантириш халқаро жамғармаси, UNICEF, Жаҳон озиқ-овқат дастури ва ЖССТ томонидан тайёрланган "Дунёда озиқ-овқат ҳавфислизиги ва озиқланиш ҳолати — 2022" хисобидаги айтилишича, 2021 йилда озиқ-овқат ҳавфислизиги ҳолати яхшиланади, деган умидлар амалга ошмади. Дунё 2030 йиллаба Баркарор ривожланишининг иккичи масадига эришишдан анча узоклашиб.

2015 йилдан бери тахминан бир хил бўлиб колган тўйиб овқатламасликнинг тарқалиши 2019-2020 йиллар ораглигида 8,0 фойзидан 9,3 фойзага ўси. 2021 йилда бу кўрсаткич секинроқ бўлса-да, ўсишда давом этди ва 9,8 фойзга ўти. 2021 йилда 2,3 миллиард одам ўртака ёки тўға озиқ-овқат таъминотидан махрум бўлган. 2020 йилда деярли 3,1 миллиард одам соглом овқатланиш имкониятига эга эмас эди, ба 2019 йилдагига нисбатан 112 миллион кишига кўп.

Жаҳон соглини сақлаш ташкилоти раҳбари Тедрос Гебреесуснинг таъвидидини, ҳар йили 11 миллион киши нотўғри овқатланишдан вафот этди. Нархлар ошиб бориши вазиятни янада ёмонлаштирипти. Ер юзи аҳолисининг салкам учдан бир кисми озиқ-овқат етишмаслигидан озор чекмоқда.

Масаланинг янада бир жиҳати бор. Дунёнинг бир четида нон, озиқ-овқат етишмаслигидан одамлар, болалар вафот этайдиган чоғда бошқа чеккасида тоннабалаб озиқ-овқат махсулотлари чиқиндохоналарга улоқтирилмоқда. Буни куйидаги мисолдан ҳам кўришимиз мумкин. Европа ва Шимолий Америка мамлакатларидан одам бошига истеъмол килинадиган озиқ-овқат микдори йилига 95-115 килограммни ташкил этади. Африка Саҳори кабири ва Жануби-шарқий Осиё мамлакатларида эса бу кўрсаткич 6-11 килограмма тенг. Рақамлардаги фарқка бир ўтибор беринг. Кимdir овқатдан безор, кимdir унга зор.

Катталар нега жим?

Юкорида эслаганимиз — уч тоннага яқин нонни бугун кўчага болалар ташлаб кетаётгани ўйк. Ҳар бир хонадонда отапар, оналар, ҳатто боболар ва бувилар бор. Қолган нон чиқиндохона ташланаётганидан улар ҳам хабардор. Лекин жим ўтиришибди. Нонни исроф килиш, кўчага ташлаш увлолиги ҳақида ёшларига тушунтиралиятни улар. Шуларни ўйлаганда, бугун нафакат бочга ва мактабларда, балки махаллаларда, масжидларда, тўйларда ҳам нонни исроф килимаслигни ҳақида тушунтириши ишлари олиб бориши керак шекилли, деган фикр келади одам. Чунки хонадонларга истеъмолга керагидан кўн нон харид килинади. Ейilmagani тезда котиб қолади ва чиқинади. Ҳаётларига келилади. Катталар шуни кўриб турса-да, жим.

Шўролар даврини яхши эслайман. Нон сотиладиган расталарда пичок турарди. Ёнгиз яшайдиган одамлар келиб копилини нон — буханани бўлиб, ярмини олиб кетарди. Кейинги йилларда бирор марта яримта буханка харид қилган одамга кўзим тушмади. Аслида, дўйонлар хам яримта қолипни нон сотмай кўйган. Балки ўша тартиби тикиш керақтирди. Дўйонларда аҳолига ўзига керакличи нон олишига имон бериш лозимиди. Балки нон заводларидан кичикроқ колиплини пишириши ўйлаб кўйилади.

Бу сал узокроқ тарихимиздан бир мисол. Аслида, бундай мисолларни юзлаб кептиришимиз мумкин. Лекин биз энг янан тарихимизни ҳам унтияпмиз. Ўтган асрнинг тўқончилик йилларини, яъни бундан ўттиз йил олдинги ҳолатни бир эслаб кўрайлим. Мамлакатдан бир ҳафтага етадиган уч кўлган. Ўша оғир кунларда айрим мансульлар Корда денгиз бўйидаги портларда ҳафталаб, ойлаб ётган. Шуларнинг ҳаракати туфайли мамлакатда очарчилик бошланишини оғли олинган.

Ҳафтасига одам бошига иккى килодан беринадиган унни олиш учун тонг отмасдан, ҳуроз кичикримасдан дўйонлар олдида нафбат турганини этишадиган чиқунчалик тез унтуник. У пайтларда шаҳарларда вазият нисбатан яхшироқ бўлган. Дўйонларда қолиплини нон — буханка ҳам сотилган. Қишлоқларда эса иккى кило ун, одам бошига бўлиб хисобланадиган, умуман етмасди.

Сирдәрәв вилоятининг иккى-учта туманида яқин қариндошларим яшайди. Ўша пайтда уларникига мемонга борсан, олдимизга кўп кўн кўярди. Чунки буғдоини, батъзан маккхўрими тегирмонда тортиб, кепаганин ҳам ажратмасдан нон пиширишади. Шўролар даврида опок нон еб ўрганинг қолганлар бирдан вахимага тушиб қолганди. Аллоҳга шукр, бугун яна нонларимиз оқарди. Ҳозир мен юкорида айтган қишлоқларда ҳам пўрсиллоқ опок нонлар ейиммоқда. Бигулайтла кимларидариди. Тўйлардаги исрофгарчилик яхшига даромад манба визифасини бажарган тегирмонлар ўз-ўзидан ўйк бўлиб кетди. Чунки уларга этих ўтишибди.

Юримизда галла хосилдорлиги йилдан-йилда ошиб боряти. Бу йил 8 миллион тоннадан зиёд дон йигиг олди. Озиқ-овқат ҳавфислизигига ўтишиб жуда кучайди. Аслида, озиқ-овқат ҳавфислизиги деганди, биринчи нафбатда, дон ҳавфислизиги деганди. Чунки галла етариғи бўлса, озиқ-овқат етишмовчилиги кузатилмайди.

Ҳар куни давлат ва хусусий корхоналарда, новоойхоналарда мине тоннадан бон ва нон махсулотлари ишлаб чиқарлади. Бундан ташқари, хонадонларда ҳам етариҷа нон пиширилади. Бошқача айтганда, нон ва нон махсулотлари масаласида юртимизине ҳеч бир жойда муммий ўйк. Лекин муммомонинг ўйлиги нонни увол қилишга, чиқиндохоналарга ташлашга асос бўлмаслиги керади.

Кимdir овқатдан безор, кимdir унга зор

Уннутмаслик керакки, бугун дунё нотинч. Аҳоли тез кўпайб боряти. Лекин озиқ-овқат, хусусан, буғдой етишиширинг унга

ОРАМИЗДАГИ ОДАМЛАР

ЯХШИЛАР БОР, ЯХШИЯМ

Фарғона туманидаги 15-умумий ўрта таълим мактабининг тасвирий санъати ва ҷизмачилик фани ўқитувчиши Шуҳратжон Ўринбоев Президентимиз фармонига мувофиқ, 1 октябр — ўқитувчи ва мураббийлар куни олдидан "Мехнат шуҳрати" ордени билан тақдирланди.

Оддий оиласда камолга етган устознинг бу нуғузли мукоффотга лойик курилган бежиз эмас. У нафакат таълим-тарбия, балки кундаклик ҳаётда ҳам кўпяга ибрат бўлиб, матонат билан яшаётган ўртади.

Шуҳратжон имконияти чекланган. Унинг иккӣ, оёқлари ўйк. Аммо тирсаклари ёрдамида маҳорат билан расм қизиди.

У яратган турфа асралар ҳайратиниги оширади. Графика ва ранг-тасвир ўйналишида ишланган суратларини томоша килип экансан, ҳар бирда шакл ва мазмун уйнуглиги, тасвирлар жилоси, ҳаётнинг оҳанраласи билан бевосита ошуфта бўласиди, унга эргашасиз. Бахор фаслида оламга гўзаллик ифорини тартиб гулларан ўрниклар киши калбиди яшариш, соғини ва мухаббат туйгуларини ўйтогас, ерга тушшаган ҳазон япроқларни умрдан сархисоб сўраётгандек балик турди.

Гарчи ногирон бўлса-да, ҳамиша яхшилар меҳр-муҳаббатини хис килиб уйлайди. Тушкунликка тушмади, ўқсинади, аксина, ҳаётта ҳамиша умид билан боқди, фоқат олдинга интилди. Бу сайди-ҳарқатлар унга ҳаёт мактабидан ўз ўрнини топиш, бир ойланинг муносиб фарзанди, оила ишлаб ўтишади.

Шуҳратжоннинг хонадонида мевали ва манзарали дараҳатлар майсум куз хукмронлиги бошланганидан даррак берар турди. Куз эпкинидан узилиб тушган япроқлар гўё миннадор булган деш койингизга ташлашади. Синик табассуми, 70 ёшли қаршиланган Шарофат гўхжи аянинг дардлари, армонлари дилидан тилига кўйди. Фарзанди дунёга келган кундан бошлаб, ок ювиб, ок тараф парваришларага онага осон бўлгани ўйк, албатта. Қуллари қадоқ, ўзлари ажин тушган мушфик она сиймосига боқиб матонат, ирода ва сабр-бардошнинг юки қанчалик залвари эканни инглаб олиш кўйин эмас. Аммо тоғед бардош, илоҳий бир кувват билан барча қийинчиликларни мардан оғизларига.

"Юрганинг бир парчаси"га илк бор тирсаклари билан қалам тутиш, санаш, ёзиши ўргатди. Сурат

килини. Аммо бу ҳақдаги ҳабарни ўйидагилардан сир тутди. Чунки кунлик рўзгора бир амаллаб пул топаётган ота-онасини ташвиши солини истамади. Ҳамқишилори, ўша дамда вилоят фавқуподда вазиятлар бошкarmasi вазифасида ишлаб келаётган Шуҳрат Ахмедов кўмугида хомийлар топиб, контракт тўловлари тўлаб берилди. Университетни мувоффақияти тамомлаб, яна жонажон мактабига кайти.

1999 йилда Тошкент бўлиб ўтган Ўтра Осиё

ногиронларининг "Ранглар жисоли" расмлар фестивалида биринчи ўрнини эгалларида ва Жанубий Корея клиникапарининг бирга даволашин учун ишлана олди. У ердан оёқи протез билан яшади. Бошқалардан кам бўлмаслик, ҳаётда ўз ўрни топишидек маъсльиати ишларга давлат этиди.

Жисмоний имконияти қанчалик чекланмасин, унинг маънавий олами юксалиб бораверди. Буюк алломалар, давлат арбоблари, қишлоқнинг хурматли инсонлари портретлари, сўлим Фарзанднинг тоглиг масканлари, боғлари, обидалари, тарихий кадамжоплари, ҳаётларига келиб олган ўрнини топишидек маъсльиати ишларга давлат этиди.

Шу кунгана рассомлик санъатининг турли жонада Тошкентда оғизларидан тарбияни турди. 2018 йили унидик ишлари пойтхатдаги Амир Темур хиёбонида ташкил этилган кўргазмадан жой оғдида.

Шу кунгана рассомлик санъатининг турли жонада Тошкентда

